Юрій ЯЧЕЙКІН

ХИМЕРИ ЗЕЛЕНОГО ЗМІЯ

Пародії

Угода

Роберт Шеклі

Містер Махлін бовванів сам-один в спорожнілому барі. Бармен зник десь у внутрішніх закапелках.

Містер Махлін простягнув руку, щоб узяти пляшку зі столу, й нараз застиг. Щось його зупинило. Певно, в пляшці не лишилося й краплі. Але таке неодноразово траплялося і в минулому, та його ніколи не турбували такі дрібниці. І все-таки дивне відчуття не зникало. Ніби перед тобою не пляшка, а щось таке, чого ти неодмінно маєш берегтися.

Містер Махлін був людиною не з лякливих. Він рішуче потягся до пляшки. За її тьмяно-зеленим склом щось нечутно вовтузилось.

— Господи, чорт! — жахнувся містер Махлін. Він підніс пляшку до своїх короткозорих очей і переконано додав: — Хай мене заїздить Ендорська відьма, коли це не чорт.

Тим часом біс у пляшці підстрибнув, ухопився за вінця широкої шийки і до пояса виважив своє треноване тіло. Потім зручно вмостився, перекинувши ногу за ногу. Його хвіст тремтів від збудження.

— Дозвольте відрекомендуватися, — ввічливо мовив він. — Мене звуть Меф. Я працюю у відділі пропащих душ, підвідділ комівояжерів-душогубів.

Містер Махлін охнув і заморгав.

— Природно, наша зустріч видається вам надприродною. Але нічого дивного тут нема. Ви ж самі бачили, як я виборсався з вашої пляшки.

— Так, — промимрив Махлін. — Гадаю, ви й справді виборсалися, коли на те ваша ласка. Але чому саме з моєї?

Меф осміхнувся.

— Скажімо так: у мене не було вибору. Адже ви в барі сам-один… Отже, хазяїне, мабуть, залагодимо гендель, га? Виконання замовлень гарантується в строк обумовлених зобов’язань. По руках? До речі, згадана вами Ендорська відьма навіщувала, що ви охоче погодитеся занапастити свою безсмертну душу.

Безутішна туга охопила містера Махліна. Він був самотній. Він був беззахисний перед одвічним ворогом роду людського.

— Що ви можете запропонувати? — запитав він, аби відтягти фатальну хвилину.

— О! В нас чудовий і цілком приступний прейскурант. Решту ваших днів ви можете провести в ролі промислового короля або фінансового магната. Ми можемо перетворити вас у зірку екрана або, коли бажаєте, в папу…

— У того самого? — жахнувся містер Махлін.

Меф самовдоволено осміхнувся.

— А чи нема у вас чогось... простішого? — нерішуче запитав Махлін. — Ну, скажімо, жива вода або еліксир молодості...

— Хочете схитрувати? Домовитись на певний вік, а тоді помолодшати? Будь ласка, хитруйте. Ми терплячі. Девіз нашої фірми — клієнт завжди правий. У нас широкий вибір не лише живої води або еліксиру молодості. Ми маємо килими-літаки, чоботи-швидкоходи, шапку-невидимку, самограйну дудку... Обирайте будь-який товар і висувайте будь-які умови: ми не ловимо клієнтів на гачок рабських контрактів. Клієнт сам визначає власну долю...

Містер Махлін замислився.

— Ну-ну, сміливіше, — заохочував його Меф. — Не такий страшний чорт, як його малюють. До того ж пекло — це зовсім не те, про що ви звикли гадати. Більш довершеного творіння по той бік хаосу вам не знайти. Просторові феномени, морально-етичні ефекти, вдале вирішення проблеми червоного зміщення...

— А є у вас нерозмінний долар? — ґвалтовно заскочив його містер Махлін.

На стіл перед ним м’яко лягла зелененька купюра.

— Цей?

— Так.

Містер Махлін негайно накрив кредитку бувалим у бувальцях капелюхом.

— То ось моя умова, — сказав він, — ви одержите мою грішну душу, коли я проп’ю цей нерозмінний долар.

Чорт з тихим зойком відчаю булькнув у пляшку. Містер Махлін насунув капелюх на голову і впевнено заволав:

— Гей, бармене!

Він мав причину випити. Він мав ґрунтовний привід надертися до чортиків. Адже він уклав угоду на безсмертя!

Ранок вечора мудріший

А. Стругацький, Б. Стругацький

Хлопці стояли навкарачках і зосереджено дивилися У воду.

— А все-таки це пляшка, — сказав, мало не торкаючись набіглої хвилі своїм смаглявим, горбоносим обличчям Роман Ойра-Ойра.

— Охолоджена, — зауважив я, коли по лікоть вмочив руку в крижану воду.

— Вдаримо по банці! — загорлав брутальний Вітька Корнєєв. — Сашко, знімай штани!

Сонце сідало вже котру добу, низько повиснувши над полярним обрієм. Ще кілька діб — і на цілих півроку тут запанує ніч.

— Світить, а не гріє, — сказав я, ще раз занурюючи свіжозаморожену руку.

— Лізь, тобі кажуть! — вкрай озвірів нетерплячий Корнєєв. — Гартуйся, як сталь!

— Ну-ну, хлопці. Витягнемо пляшку корчем....

Розумник у нас Роман!

Витягати пляшку корчем заходився Вітька.

— Це як у казці! — з ідіотською глибокодумністю горлав він. — Одна банка на трьох! Класика! Розчавимо, смикнемо, тобто приймемо! Сашко, які синоніми ти ще знаєш?

— Наріжемося, налижемося, надеремося, насмокчемося, набухаємося...

— Ух-х-х, алкаш! — у захваті вигукнув брутальний Корнєєв. — Поліглот, а не філолог!

Штопора ні в кого не знайшлось. Вітька тарганив корок великими, мов у вурдалака, зубами. Від натуги Вітька почервонів, на лобі в нього повільно набрякала крислата венозна жила.

— Отак солідні люди заробляють інфаркт, — тихенько мовив Ойра-Ойра.

Раптом з сухим пістолетним звуком корок вистрибнув, і пляшка з пожежним виттям почала фонтанувати. Димом без полум’я. Вітька з відразою стежив за цією несподіваною вулканічною діяльністю пляшки.

Нерозважливий Роман штовхнув мене в бік:

— ДИВИСЬ, зараз буде цікаво...

Завихорені клуби диму щільнішали, конденсуючись в матеріальний образ. За хвилину перед нами стовбичив напівдикий джин у старезній ганчірці на стегнах. Ледве матеріалізація завершилась, як він гепнувся на коліна і почав канючити:

— О зірки душі моєї! О володарі моїх думок! Чого ви хочете? Ваш відданий раб Абдул-ібн-Хамід виконує будь-яке ваше бажання!

Всім стало тоскно, як у бюро добрих послуг.

— Нехай лізе назад у пляшку, — сказав Ойра-Ойра.

— Іди ти! — люто сіпнувся брутальний Корнєєв, а джинові наказав: — Устань на ноги, дурень! Ану, двинь гуртожиток на два крила — одне крило чоловіче, друге жіноче.

— А жіноче навіщо? — запитав Роман.

— Я одружитися хочу! — прогарчав Вітька.

— Ідейка непогана...

— Я з поганими не сунуся.

Джин вдарив чолом об землю і мовив:

— Слухаю і підкоряюсь, о мій господарю!

Миттю просто з-під землі виріс шикарний, мовби в народної казки, терем, скібно рублений та міцно збитий. З усілякими різьбленими витребеньками.

— Ти що сотворив? — набурмосився брутальний Корнєєв. — Знущаєшся? Хто житиме тут без сантехніки? Нам що, вечорами скіпочки палити? Тарганам щиглі давати тобто?

Од Вітьчиної критики Абдул-ібн-Хамід весь позеленів. Різьблений, гарної ручної роботи терем провалився крізь землю. У повітрі майнули розкішні варварські гареми, староримські луперналії і навіть Версальський палац в епоху занепаду феодалізму. Брутальний Корнєєв усю цю сиву старовину обпльовував та облаював:

— Типове не те!

— Та не кричи ти на Абдулку, — зморщився Роман.

— Він сам Хамід! — осатанів Вітька.

— Та кинь ти... Зажени його в пляшку.

— Ану, марш у пляшку! — загорланив Вітька.

Абдул-ібн-Хамід трусився, як осиковий лист, бив лобом об землю, тужно посипав смолячі кучері золою і пилом, але лівти в пляшку не бажав.

— Варто було б його заклясти в пляшку. Віть, ти які ваклинання знаєш?

— Всі! Але дідька лисого його заклянеш, коли він уявлення не має навіть про залізобетонні конструкції. Темнота! Чобіт! Чавун! Неук допотопний! Бракороб нещасний!

Абдул-ібн-Хамід злякано нітився, від чого суттєво зменшився в розмірах. Звісно, Роман це негайно помітив, хоч дивився зовсім в інший бік.

— А втім, усе може трапитися, — задумливо промимрив він. — Хлопці, а що коли вшкварити по термінології?

Він ліг на живіт, оперся ліктями в пісок і, пильно вдивляючись в очі джина, стиха мовив:

— Панель.

Абдул-ібн-Хамід зіщулився, як сачок на екзамені з опору матеріалів.

— Шлакоблок. Стабілізатор. Квартсекція. Паркет. Розкладачка. Каналізація. Ліфт. Дзвінок...

Нещасний Абдулка-ібн-Хамідка танув буквально перед очима. Сучасні знання розвіювали його, як древній міф.

— Туалет! — радісно заревів брутальний Корнєєв. — Унітаз! "Еврика"!

Загнали-таки Абдулку в пляшку. Ув’язнили безталанного. Вітька поплював на мозолі і закинув чаклунський посуд далеко в сине море.

Деякий час ми тупо позирали на пустельні хвилі, куди щойно шубовснула пляшка. Нараз безодні водні розверзлись, і з дна морського шугонув дим без вогню. У повітрі майнули й одразу розтанули різьблені тереми, варварські шатра, багатодахові пагоди, антична будівельна класика і навіть Версальський та Букінгемський палаци епохи занепаду.

— От шкода — розбилась! — люто промимрив добряга Корнєєв. Я вже зрозумів, що брутальність у нього — то обмовне, несерйозне. Типове не те тобто.

— Ой хлопці! — тихенько ахкнув Роман Ойра-Ойра. — Але ж пляшку відкоркували антиподи з Атлантиди!

Ми (Вітька і я) очманіли.

— Так, — десь за нашими спинами озвався чемний голос директора нашого НДІ дволикого Януса. — Байдикуєте. Цікаво, про що я з вами вчора розмовляв?

Ми силкувалися вигадати, що б то йому відповісти.

Вирішили відповідати рано-вранці — ранок вечора мудріший. Доведеться дволикому півроку чекати відповіді. Ну, це вже зовсім-зовсім інша справа...

Липень 2001. П’ята експедиція

Рей Бредбері

Позаду лишились невимовні прискорення в яскравих спалахах нечутного полум’я, пронизливі незгасні очі страхітливих галактик, гострий холод постійно гамованого жаху — шістдесят мільйонів миль чорнокольорової космічної безодні. Перед ними були перша, друга, третя й четверта експедиції, але доля їхніх попередників не була їм відома. Від Землі до Марса крізь безкраю зоряну пустелю простяглася п’ята така ж слабенька, зелена ниточка життя.

Трійко землян — капітан Уайтхілл, штурман Чатауей і лікар Гіббонскі — прошили похмуру невагому порожнечу й тепер знову звикали до дивного відчуття планети.

— Було б непогано розчавити банку і трохи розважитися, — хмуро висловив спільну потаємну думку Сем Чатауей.

Лікар Гіббонскі негайно видобув літрову пляшку з шаленим дев’яностовосьмиградусним напоєм. Але Джефф Уайтхілл пити заборонив.

— Якщо нам хочеться випити, то пити ні в якому разі не бажано, — пояснив капітан. — Невідомо, що трапилося на цій планеті з нашими попередниками.

Вони вийшли з ракети й завмерли приголомшені. Невимовно чарівний світ чужої планети стрічав їх шовковими дотиками м’якого червоного рясту, ласкавим теплим подихом сплячої ночі і незнайомими, ледь вловимими, але зовсім-зовсім не страшними шерехами.

Розріджене, п’янке повітря хмелило голову. Каштанові Уайтхіллу раптом закортіло розкинути руки й опісля плавкого розгону легко злинути до великих, як перлини, зірок. Неймовірно, але він був переконаний, що й справді здатен ширяти.

Ні, яке тут усе-таки дивне, чаруюче приємне повітря! Воно лоскоче ніздрі, як нечутно вибухаючі бурульбашки шампанського. В ньому злились докупи рідкісні, дефіцитні навіть на Землі пахощі: солодкий аромат грецького коньяку "Метакса", тонкого шляхетного "Мартеля", в ньому розчинились молекули шотландського віскі й угорського токаю. Але над усім домінував переможний рух імпортної "Московської". Джефф Уайтхілл з радістю відчув, як із його схвильованих грудей рветься палюче дихання п’янички. Солодкі, хмільні випари чужої планети розчинялися в крові землян, як мистецькі коктейлі, і темним мороком туманили голову.

Аж раптом якесь незнане раніше відчуття примусило його нашорошитися. Він тривожно озирнувся і з ляком спостеріг, що з Семом

Чатауеєм коїться щось незрозуміле. Штурман невловимо мінився. В його вигляді проступали риси нічних хижаків. Капітан Уайтхілл мимоволі позадкував і шкрябнув по кобурі неслухняними пальцями, намагаючись вихопити плазмений мордер.

У ту ж мить Сем Чатауей зник. Капітан Уайтхілл побачив, що до нього зі злим сичанням плазує вже не штурман, а підколодна змія.

Джефф не відав, як це трапилось, і ніколи згодом не міг нічого пояснити. Він так підстрибнув, що злетів до самих зірок. Він уже не був, капітаном міжпланетного корабля землян, він був могутнім орлом, що готувався стрімливо ринути долу, безжально встромити пазури в слизьке тіло змії, щоб потім зі страхітливої височини розчерепити її на камінні.

Однак останньої миті змія обернулась на страшну істоту. Перед орлом майнули велетенські перепончасті крила з хижо розчепіреними пазурами, півтораметровий дзьоб, всіяний великими й гострими зубами, блиснули налиті брунатною кров’ю і безтямною злобою очі. Наступні етапи нечуваного двобою мінялись, як у калейдоскопі.

Капітан Уайтхілл, рятуючись від пікіруючого страховидла, запанцерував своє тіло в обладунки гігантської викопної черепахи, озброївся потужним хвостом-булавою з жахними зароговілими гостряками. Тоді Сем Чатауей завис над ним циклопічною тушею мастодонта, щоб вмоститись на черепасі і всією своєю неможливою масою розчавити її. З диким тваринним ревиськом капітан Уайтхілл виринув з-під неосяжного черева Сема-мастодонта, але вже не в вигляді неповоротної доісторичної черепахи з волокушею-булавою, а в найстрашливішій подобі наймогутнішого хижака всіх геологічних епох — тиранозавра-рекса.

Для Сема-мастодонта гра була програна. Сем рішуче скинув із себе сотні тонн неймовірної ваги й знову обернувся на звичного штурмана

Чатауея. Жалюгідною тінню шмигонув він в розчинений люк під захист нездоланного космічного корабля. Капітан Уайтхілл, на ходу дряпаючи кобуру мордера, ринув слідом за ним...

...Повільний криваво-червоний ранок вставав над Марсом. Капітан Уайтхілл розплющив очі. Він напівлежав у своєму командирському кріслі. Кожна клітина його тіла болісно нила, мозок туманився. Він згадав про пляшку лікаря Гіббонскі, котру вчора заборонив розпивати, і ледве підвівся. Все пливло перед його очима. Він простягнув руку і взяв зі столу пляшку.

Дивна річ — літровий посуд був абсолютно порожній.

Роздріб

Ф. Дюрренматт

Хоч він сидів уже котру годину, маленькими ковтками потягуючи вермут чінзано, в здоровезній плящині ще лишалось на два пальці вина, а перед ним усе ще стояли незаймані апетитні шматури сиру й соковиті скибочки лимона. Все було жовте, як зрада, — вино, сир, лимони. В ту мить, коли він кинув у вузький кратер келиха кавалочок дрібно сколотого льоду й почав зосереджено стежити за примхливою дифузією зимних протуберанців, в його життя увійшла Молода жінка.

— Вибачте, я вам не заважатиму?

Жінка була статурна, мала в міру округлені форми, зодягнена скромно й зі смаком. А він уже перебував у тому блаженному стані, коли всі люди починають подобатись.

— Прошу вас! — заметушився він, чомусь трохи хвилюючись. Легка фарба залляла його ретельно виголене обличчя, досить приємне, але якесь безвольне, як у дорослого чоловіка, котрий і досі живе на кошти

батьків. — Можливо, ви складете мені компанію? — боязко запропонував він.

Жінка зголосилась на його невміле запрошення з такою милою, чарівливою покорою, що це надало йому сміливості. Він простягнув їй меню і за хвилину з подивом зауважив, що весь стіл заставлено сардинами, крабами, салатами, огірками, помідорами, горошком, майонезом, холодними закусками, курятиною й лососиною. Щоб приховати своє збентеження, він за одним духом хильнув повний келих крижаного чінзано й одразу ж запалив сигарету "Ормонд Бразіль-10".

— Почнемо з лігерцького вина? — скромно підказала йому Молода жінка, діловито виважуючи на білий хліб під товстим шаром вершкового масла чорне плато зернистої ікри.

— Почнемо з лігерцького, — розгублено погодився він.

Вони випили по келиху, і він поклав до рота жалюгідну скибочку лимона, все здивованіше стежачи, як вона пожадливо їсть великі порції. Зі столу невмолимо швидко зникали сардини, червоне м’ясо раків, зелень салатів і огірків, помідори, горошок, круті яйця, увінчані листочками петрушки, холодні страви, курятина й лососина. Тим часом він сам-один допив лігерцьке.

Несподівано він помітив, що за його столом сидить не одна, а дві молоді жінки, схожі одна на одну, як смарагдові краплі шартрезу.

— Як, хіба вас двійко? — вразився він.

— Так, — соромливо відповіли вони в один голос.

— Але чому... дві?

Вони мило, але дещо перепрошуючи, осміхнулись і поквапились пояснити:

— Вона — це теж я, але я з наступного дня. Бачите, я навіть не пригадаю, коли востаннє наїдалась досхочу. Мене зрідка так щедро пригощають...

Він не вгледів, коли на столі з’явилась дичина, холодна печеня й паштети, безліч паштетів, нашпигованих гусячою печінкою, свининою й трюфелями. За столом сиділо вже чотири молоді жінки, схожі одна на одну, як сестри, і наливали в келихи червоне нойенбурзьке вино. Він спромігся чемно поцікавитись, чи всі вони з майбутніх голодних днів, і, коли почув ствердну відповідь, з несамовитістю осушив чотири келихи підряд за здоров’я кожної з них.

Шум за сусіднім столиком привернув його увагу. Він озирнувся й завмер — ще чотири двійники його візаві з завидним апетитом уминали розкішні дарунки земної флори й фауни, заливаючи їх водоспадами червоного нойєнбурзького вина. "За хвилину їх буде шістнадцять", — похмуро подумав він і не помилився.

Коли їх стало тридцять дві, по подвір’ю ресторану потекла кров — різали телят для грандіозного замовлення відбивних з телятини. Шістдесят чотири жінки пухкими червоними устами ковтали, аби розпалити апетит, устриці, вимочені в гострому гірчичному соусі, і дивились на нього вдячними зеленими очима.

На столах з’явились телячі відбивні, рис, смажена картопля, зелений салат і охолоджене шампанське. Його спина вкрилась липким, зимним потом. Він зрозумів, що Доля поставилась до нього підло. Він втрапив у якусь жахну пастку, і дверцята защіпнулись, відрізавши йому дорогу у звичний світ. Порятунку не було, бо це фантастичне бенкетування жінок погрожувало тривати безмежно.

Зеленоокий оригінал, а з нею сто двадцять вісім її копій, поклали собі в тарілки рис, рясно залили його жирним свинячим узваром і згори причавили велетенськими відбивними, з яких принадливо стирчало по мозковій кістці. Молода жінка їла вже в рахунок п’ятого місяця.

Ледве він подумав, чи вистачить йому коштів, як приміщення ресторану заполонив галасливий, голодний натовп з двохсот п’ятдесяти шести молодих жінок, а на столах уже громадився для них місткий посуд із сиром, редискою, солоними огірками й дрібною цибулею.

На подвір’ї ресторану пронизливо вищали під ножем свині.

Кров спливала ручаями.

"Вона наминає вже за рахунок другого півріччя", — хмуро підрахував він.

І все ж від цієї нескінченної шаленої оргії, коли Смерть гуляла з закривавленим ножем надворі, від цього дикого, нечуваного, фантасмагоричного бенкетування, від цієї неприборканої вакханалії відвертого служіння утробі він відчував якусь диявольську насолоду.

На столах з’явились димні супи й бульйони — бульйони з грінками, нирками, рисом і маленькими гарячими пиріжками, супи овочеві, рибні, з гусячими і курячими пупками. А на нього з іще не висловленою подякою позирало сузір’я вже з тисячі двадцяти чотирьох сяючих від непідробного щастя зеленкуватих очей.

— Годі! — несподівано прохрипів він, відшукуючи в цій сліпучій галактиці ту пару очей, які цього вечора заворожили його перші. — Годі! Я пропоную вам негайно забиратись геть! Разом зі мною. Ми підемо в мерію, а потім під вінець. З цього вечора я годуватиму вас досхочу, але вроздріб — кожен божий календарний день. Ви згодні?

Екзамен

Йозеф Талло

Професор давав студентам те ж саме завдання:

— До старту лишається рівно шістдесят секунд. За цей час ви можете придбати пляшку. Але розпити її ви вже не встигнете. На борту космічного корабля випивати суворо заборонено. Ваше рішення?

Професор клав перед собою кобальтовий годинник із заводом на тисячу років і пильно стежив за секундною стрілкою. Протягом хвилини він мав одержати правильну відповідь.

Студенти входили й виходили, а рішення не було. Професорові почало здаватись, що він марно просидить усе тисячоліття.

Останній з екзаменованих відповів ще на перших секундах. Певно, підготувався заздалегідь.

— Куплю пляшку й залишу її друзям. Хай вип’ють за моє здоров’я.

Професор і його відпустив:

— Ваше рішення егоїстичне. Ви подбали про своє здоров’я, але не подбали про здоров’я ваших друзів.

У коридорі лихоманково аналізували найрізноманітніші варіанти. Дехто обґрунтовував необхідність відкласти старт. Було висловлено єретичну думку не купувати пляшку, але вона не знайшла підтримки, й над автором її гуртом глумились. Кілька чоловік тихо ушилися в буфет.

Нарешті увійшла юна дівчина. Майже дівчинка. Зовсім ще дитятко. Вона лячно дивилась на професора й тремтіла.

Професор був певен ще в одній незворотній втраті для Космосу і, аби скоротити обтяжливу хвилину, почав повторювати:

— До старту лишається рівно шістдесят секунд...

"Зрозуміло, вона купить пляшку і висмокче її, ледь відірветься од Землі, — з ядучим сарказмом помислив він. — Адже це буде пляшка молока!"

Коли вона відповідала, голос її уривався від хвилювання:

— Я придбаю найдорожчу пляшку і візьму її з собою. Професора наче збудили од сплячки.

— Навіщо? Адже ви напевно...

— Ніколи! — зашарілась вона, стверджуючи його невисловлену гіпотезу. — Але я можу зустріти іншопланетну цивілізацію. А я не люблю з’являтися в гості з порожніми руками!..

Професор підвівся. Очі його зрадливо зволожились.

— Пречудово! — схвильовано мовив він юній дівчині, майже дівчинці, зовсім ще дитині.

Професор умочив перо у каламарик і червоним чорнилом поставив студентці "відмінно" з усіх дисциплін: астрофізики, астрохімії, астроботаніки, астроописання, астромалювання і астрономії...

Коли вона збиралась покинути аудиторію, він розчулено мовив їй:

— До речі, завітайте увечері до мене в гості. Дякую заздалегідь!

Подорож ювілейна

Станіслав Лем

Опісля ювілейного бенкету, влаштованого завдяки безкорисливій допомозі професора Тарантоги, який невтомно носив із моєї ракети каністри з "Вудкою польською виборовою", деякі заздрісники поширили капосні чутки, ніби я запеклий шанувальник міцних напоїв і здійснюю свої подорожі лише для того, щоб на чужих планетах, далі від пильного контролю громадськості, віддаватися своєму негідному пороку. Як це не дивовижно, але спростувати таку безглузду обмову завше важче, ніж найрозумнішу теорію. Втім, я спробую все-таки викласти справжні події, хоч злі язики й ігнорують вірогідні факти.

Свою ювілейну — п’ятдесяту — подорож я здійснив на планету Тару в системі Володія. Природно, тут скрізь було запроваджено сухий закон, хоч жодного діла неможливо було вирішити без пляшки, від чого особливо страждали командировочні.

Планета була така крихітна, що мені довелось розшукувати її в найпотужніший мікроскоп. Зрозуміло, через свою мізерну масу Тара мала таку нікчемну атмосферну оболонку, що в ній спопелявся хіба що космічний пил. Всі інші предмети, що за своїми розмірами переважали головку найдрібнішої шпильки, без усіляких труднощів досягали її поверхні. Чи треба пояснювати, що в зв’язку з цими унікальними природними умовами планета щосекунди зазнавала страхітливих метеоритних бомбардувань? Руйнування були жахливі, офіри незчисленні, але ніхто з аборигенів і не гадав печалитись. Річ у тім, що якась страхова компанія знімала з усього живого молекулярні матриці, за якими миттєво відтворювали, здавалося б. непоправні втрати. Кожен з таранців без будь-якої шкоди для здоров’я гинув наймоторошнішим чином разів сто на добу.

Відтепер вам буде зрозуміло, яку слід мати непохитну мужність, щоб відмовитись від матрикації на час перебування на цій космічній каменедробарці. І все ж такі сміливці знайшлись. Це були п’ять моїх .співвітчизників, відряджених на Тару, які в інтересах справи під час матрикації замість себе підсунули по пляшці контрабандної горілки. Віднині вони мали необмежені запаси алкоголю, оскільки в міру знищення вмісту напій у пляшках негайно відтворювався.

— Пане Тихий, — коректно звернулися до мене герої, коли ми влаштувалися в місцевому готелі, — нєх пан вшанує товариство. Компанія наша невслька, але бардзо повонжна. Нєх пан зробить честь!

Я не знайшов пристойних причин для відмови моїм безстрашним співвітчизникам.

Химерно виглядала наша компанія, коли ми зібралися за столом. Герої занурилися в подушки, ватяні ковдри, перини й матраци, в яких грузнули дрібні уламки осколкових метеоритів. Мушу відзначити, що жоден з них навіть не подумав убратися в надійний космічний скафандр, який був здатен захистити хоча б від пострілів небесних тіл, завбільшки з квасолину: адже в скафандрі неможливо взятися до пиття. Проте якийсь пап хизувався в повному спорядженні середньовічного лицаря. Іржаві обладунки огидно скреготали й гриміли за найменшим його рухом. Добре, що бракувало тут ще й строя водолаза-глибоководника!

Не встигли ми налити по одній, як стіну проломив страхітливий болід і вклав на місці двох із нас. Другим був я. Але оскільки я був здавна заматрикований, власна моя загибель минулась для мене безболісно, ніби я відключився, а тоді знову включився. Я оглянув товариство. На жаль, лицар, що скреготав незмащеними обладунками, був живий-здоровий, натомість замість сусіди зліва височіла якась подоба кам’яного надгробка. Всі пляшки були цілі. Компанія сміливих земляків уже веселилась.

Не встиг я долити собі першу, як кілька разів підряд відключався і включався, на щастя, без фатальних наслідків для інших співтрапезників.

Стеля завалилась у той момент, коли доблесний лицар виголошував плутаний, як лабіринт, тост, намагаючись перекричати зойки, скрегіт, рипіння і брязкіт своїх обладунків. Під моторошними уламками стелі було поховано двоє. Другим був я. Коли я включився, невразливий лицар ще й досі звитяжив із власними обладунками, намагаючись викашкатися з плутаних закапелків свого тосту.

Нас сиділо лише двоє, коли впали стіни. Я відключився. Коли я знову виник край столу, цей покидьок-лицар бридким голосом горлав непристойних пісень, оглушливо барабанячи по своїх незле пом’ятих обладунках. На щастя, співи тривали недовго, бо під нами розверзлась безодня, і за хвилину я опинився сам на сам із п’ятьма повнісінькими пляшками.

Було б нерозумно з мого боку не скористатися такою рідкісною нагодою. Я підігнав свою ракету до руїн готелю й почав наповнювати горілкою численні каністри для пального. Пляшки слугували мені за невичерпне джерело. У той час, коли я спорожняв п’яту, перша вже знову наповнялась по вінця.

Ось, власне, ті події, які викликали безпідставні нарікання, пересуди й просто наклепи. Мене звинуватили навіть у тому, що, коли я прибув на Землю, більшість каністр виявилися порожні. Але ж не слід забувати, що я проносив їх на борт крізь щільний метеоритний град, а в мене лише десять пальців, щоб затуляти пробоїни. Окрім того, я страшенно поспішав, бо подорож з Тари до Сонячної системи триває аж десять відносних років. Про те, чим я займався протягом десятирічного ув’язнення в ракеті, я розповім якось іншим разом...

Сліди в часі

І. Росоховатський

Здавалось, кривава рідина ось-ось розірве молекулярний натяг опуклого меніска й поллється через високі вінця келиха. Півлітрова пляшка агонізувала, випускаючи останній винний дух. З інтервалом у десять-дванадцять секунд із неї точились повільні рубінові сльози.

А він стояв поряд і з веселим подивом озирався навколо. Він шукав, куди поховати мертву і вже не потрібну склотару. Він був дослідником, і його завше захоплювало п’янливе відчуття ризикованого пошуку.

...Минуло тридцять п’ять років. Він знову був у цьому місті і в цьому домі. Далекий, невиразний спомин ворухнувся в звивинах його мозку. І раптом, простягаючи вперед руки, ніби скоряючись якійсь невідомій магнетичній силі, він, мов лунатик, рушив до довгого ряду спарених секцій батарей парового опалення.

Пам’ять рук спрацювала зовсім автономно. Рукам не треба було надсилати з нейронного лабіринту мозку сигнали-спогади. Вони самі обережно пошаруділи за батареєю й видобули з тайника стару, зарослу пухнастим шаром багаторічного пилу пляшку. Там, де поверхні пляшок торкались його нервові пальці, пил зникав. Пляшка заблищала, заіскрилася сонячними променями, мов райдужна, сповнена життя оаза серед сірої мертвої пустелі.

Він тримав у руках пляшку, змужнілий і загартований у горнилі життя. Несподіваний здогад блиснув сліпучим світлом: за тридцять п’ять років цеглина розсипалася б на порох, корозія пожерла б метал. А пляшка була як нова, готова до довгого й тривалого життя на благо людства!

Втім, її слід все ж ретельно дослідити, всебічно перевірити гіпотезу, піддати точному аналізу. Він напружив пам’ять, силкуючись пригадати, де б тут це можна зробити. І нарешті згадав. Потім дбайливо загорнув

пляшку у вчорашню газету й пішов здавати її в гастроном. Від спокійної впевненості в повному торжестві наукової думки на серці було напрочуд легко.

Нормальна ненормальна людина

О. Абрамов та С. Абрамов

Це трапилося пізно ввечері. Раптом задеренчав дзвінок, і я відчинив двері. Переді мною стояла людина догори ногами і лівою п’яткою натискувала на кнопку дзвінка.

— Тівирп! — лагідно всміхаючись, мовив дивовижний акробат.

Можливо, я б нічого не второпав, якби змалку не практикувався з друзями-школярами у вимові слів навиворіт. А так я одразу збагнув, що він сказав:

— Привіт!

Мені закортіло дати йому носаком по щелепі: ще ніколи хуліган не стояв переді мною у такій зручній позиції. Але я стримався, бо він поводився мирно.

— Проходьте, — запросив я і відступив убік.

— Юукяд, — сказав нічний гість, старанно витер руки об килимок і попростував на руках до вітальні.

— Почувайтеся як вдома, — кинув я традиційну фразу, оздоблену іронічною посмішкою.

Він ще раз подякував, підстрибнув на руках і вчепився ногами за люстру.

— Що ви робите? — заволав я. — Одірвете люстру і звернете собі шию! Хіба ви не знаєте якості роботи наших будівельників?

— У нас не краще, — втішив він мене все тією ж дзеркальною мовою. — Але якось обходимось. Звісно, певний ризик є, але дуже незначний.

Він, бачите, ще й заспокоює!

Отут я вже щиро пожалкував, що вчасно не дав йому по щелепі. Та про всяк випадок і далі удавав з себе привітного хазяїна.

— А звідки ж ви?

— З планети Ялмез, що разом із своїм жовтим світилом обертається в околицях Магелланової хмари.

— Виходить, ви — космічний мандрівник? — у моєму голосі бринів відвертий сарказм.

— Ага. — безтурботно озвався він таким влучним словом, що його й не треба було дзеркально перекладати.

— І довго ви, коли не секрет, торували міжзоряні путівці?

— Рівно п’ять хвилин. Бачите, наші космокулі транспортуються по скерованих гравітаційних каналах нуль-простору. Ми давно могли б завітати до вас. Але труднощі полягали у тому, щоб протягом подорожі перебудувати усі атоми тіла. Адже ваша планета збудована з антиречовини! Перша спроба встановити з вами дружній контакт

закінчилася трагічно — космокуля разом з астронавігатором анігілювала. Це сталося кілька десятків років тому...

— Знаю, — зупинив я антилюдину, — це так званий Тунгуський метеорит... Як ви подивитесь на те, щоб ознаменувати нашу історичну зустріч коньячком з кавою?

— Позитивно, — трохи соромлячись, пристав він на мою підступну пропозицію. — Кава — це чудово!

— Зачекайте хвилинку, я зараз приготую гідний такої нагоди прийом...

Я пішов на кухню, ввімкнув кавник і подався до телефону, що стояв у передпокої.

— Алло! Божевільня?

— Так, слухаємо вас.

— Тут до мене прийшов один ненормальний. Явний псих!

— А хто він? — поцікавилися з божевільні. — Тиглатпаласар, староіндійське божество чи, може, дірокол?

— Він — антилюдина з антисвіту Ялмез, що обертається навколо Магелланової хмари. Ясно? Міжзоряний вовк!

— А що він зараз поробляє?

— Гойдається у мене на люстрі униз головою.

— О, такого у нас ще не було! — зраділи на тому кінці дроту.

— От бачите...

— Ви й не уявляєте, який цінний внесок зробили в науку! Затримайте цього унікума — ми негайно їдемо.

Настрій мій покращав. Не кожному щастить отак зненацька зробити важливий крок у науковому поступі. З кавою і пляшкою "КС" я повернувся до вітальні.

— Знаєте, — мовив гість з антисвіту, — я не люблю запивати каву коньяком.

— Прекрасно! А я не люблю запивати коньяк кавою. Щось воно не те... Будьмо!

Він одним ковтком спорожнив чашку кави, смачно хукнув і сказав:

— Добре пішла! Хіба не чокнутий?

Отак ми й хилили — він каву, а я коньяк. Коли це знову сполошився дзвінок. Я відчинив двері і побачив двох статурних санітарів.

— Буйний? — пошепки запитали вони.

— Та ні, — заспокоїв я. — Такий собі нормальний ненормальний типик...

Коли астронавігатора обережно зняли з люстри, він уже нетвердо тримався на руках. Ніжно підтримуючи психа за ноги, санітари повели його на вихід.

— Мене чекають ваші видатні особи? — все ж спромігся запитати міжзоряний вовк.

— Всі — видатні! Така у нас спеціалізація....

Я лишився один. У голові трохи шуміло, і я вирішив подихати свіжим повітрям. Вийшов. На подвір’ї нашого будинку стоїть якась химерна куля.

"Невже привезли новий сміттєзбірник?" — подумав я і підійшов ближче, щоб роздивитися.

Ні, на сміттєзбірник не схоже. Крізь широко відкритий отвір я побачив крісло з поясами, як на літаку, і панель з численними кнопками. Сам не знаю, як опинився я в кулі і натиснув симпатичну зелену кнопку: у мене завжди був потяг до побутової техніки. Якщо це не сміттезбірник, то, може, туалет оригінальної конструкції? Винахідники нині творять чудеса!

Аж тут отвір сам собою зачинився. Певно, хтось із сусідів пожартував. Я почав грюкати, та дарма. Отак грюкав хвилин п’ять, поки отвір знову не розсунувся.

Я вистромив голову і аж закляк — щойно була ніч, а настав день! Ясно світило сонечко. Прямо перед моїм носом тріпотів на вітерцю плакат:

!УМУЗОР ОП ІВОТАРБ ТІВИРП

А навколо вирувало живе людське море. Всі, як один, стовбичили на руках і аплодували мені ногами.

Оце вскочив... І куди? Аж на край Всесвіту...

Та нема лиха без добра: адже тут, на Ялмезі, коньяк йде за каву!

Мара

Феєрія кохання

Вільний переказ за О. Бердником

Світило променисте! Що ж це діється в ім’я твоє! Навіщо допускаєш такі страхіття? Чому терпиш мару на грудях землі! Людино! Коли очі й слух твої говоритимуть тобі очевидне, не вір їм, бо очевидність — то мати обману й мари.

Юнак заплющив очі, похитав головою. Що з ним? Мара...

Юнак схопив пляшку. З шийки у горло забулькали сонячні промені. Це надало йому Нових Сил. Він одігнав страшним зусиллям волі мару почуття, стрепенувся.

— Мара-кара! Мара-кара! Духи підземних надр! Вибирайтеся з лон своїх! Мара-кара. Мара-кара!

Вона розплющила повіки, посміхнулася, потяглася і собі за сонцедаром.

— Це вони одривають людей від справжнього життя, закликаючи їх до пошуків мари, яку назвали істиною.

— А істина... Істина — мара. Слово, за яким нема нічого... Ми — Діти Сонця. Дітям під силу все! Тільки Людина з її Розумом вміє всотувати Сонячні Промені. Нічні хижаки чують до них відразу...

— Безумство й мара!

— Люди не знають Істини, бо схиляються перед марою розкоші. Зречемося речей!

— А тіло? Мара... Ти бачиш, яке воно нікчемне, як легко його знищити.

— То обман. То мара Розуму, який не бачить Глибин Буття.

— А може, в Любові Істина?

— Ма... ма... — белькотів він, дриґаючи ногами.

Мара не зникла.

Дівчина-квітка поринула у марення.

— Що таке майя?

— Ілюзія, мара. Дуже глибоке поняття. Не привид, не галюцинація... а, як би тобі сказати... щось таке...

— А що ж тоді не майя?

— Східна філософія вважає, що все в фізичному світі — майя... Світ форм нереальний. Не майя лише одне — наш Безсмертний дух, Атман. Щось не таке...

— Мара злетіла... Дякую тобі за щастя зустрічі, коханий...

— Я мчав за марою... Я шукав у далеких краях, а відшукав — у сонячних променях... Дар Сонця надихає!

— Навколо мара, сон...

— Сон — мара. Треба жити понад привидами, слухати голос Світила. Чуєш?

— Чую, коханий. Помовч... Доковтуй промені!

Їм співав з усіх сфер стихій хорали хор елементів:

— Мара-кара, Мара-кана, Мара-фон, Мара-бу, Мараскін, Мара-хуана...

Спляча красуня

науково-фантастична казка для дітей, але дорослих

Джанні Родарі

Питаєте, чи пам’ятаю я, як прокинулася Спляча Красуня? Ще б пак! Пречудово пам’ятаю.

Пригадую, висаджує двері до мого апартамента дивоглядний Товстун Пацці і волає:

— Він повертається! Вона чекає! Людство хвилюється!

Товстун Пацці завжди щось висаджує, трощить або ламає. Він має таку неймовірну вагу, що коли під нього підкласти пудову гирю, виймеш добре відштамповану сковорідку.

— Хто повертається? — запитав я.

— Я вважав, що ти людина з розумом і тому одразу збагнеш, — замість відповідати по суті мовив Пацці казна-що. — Ха! Недарма оголосили, що на церемонію дурнів не пускатимуть.

— Яку ще церемонію?

— Урочистої зустрічі, — відповів він.

— А куди не пускатимуть?

— До Сплячої Красуні.

— Виходить, опісля тисячолітніх міжзоряних блукань повернувся її Суджений?

— Нарешті!

— Скільки ж це йому років?

— Молоденький, як сіцілійська оливка!

— Ясно: подіяли ефекти релятивного часу....

— Точно!

— Та чи прокинеться Спляча Красуня?

— У тому й питання! Адже за тисячу років хто її лишень не цілував, намагаючись пробудити. Найвродливіші красені над нею потіли. Та все марно!

— Безумовно, тут криється якась таємниця...

— Нарешті все з’ясується! — запевнив Пацці.

Він як у воду дивився. Ледь космічний Суджений приклався до жагучих вуст Сплячої Красуні, як вона в одне моменто прокинулася. Які вам ще подробиці? Невже не бачили по візору? А, не знаєте...

Секрето виявилося просте: відбиток губів такий же неповторний, як візерунки на пальцях. От, відправляючись в далекі мандри, Хлопець запрограмував Дівчину на свій індивідуальний малюнок губів. А тоді приспав її на тисячу років у Пантеоні Щастя і Кохання. Самі знаєте, нині це робиться запросто...

О, донна міа! Як це — до чого тут Пацці! Ви ж самі питали, чи пам’ятаю я, як прокинулася Спляча Красуня. Ще б пак! Чудово пам’ятаю. Пригадую, висаджує двері до мого апартаменте Товстун Пацці і волає...

Що, уже слухали А тоді —

Кінец!

© СУЧАСНЕ ФАНТАСТИЧНЕ ОПОВІДАННЯ. — К.: Молодь, 1990. — 320 с.